

De Katholieke Kerk in België 2020

VOORWOORD

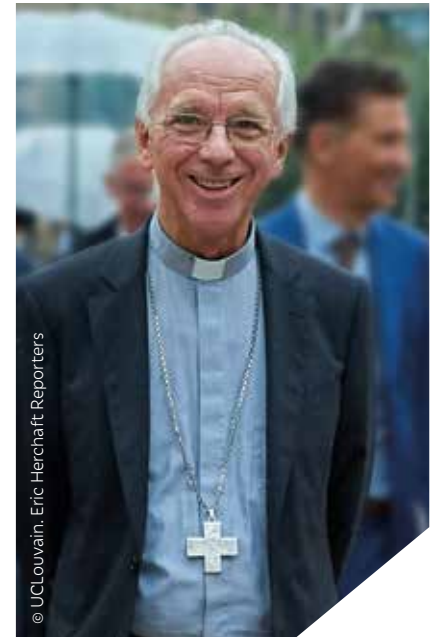
Beste lezer

De coronapandemie heeft de hele samenleving door elkaar geschud. Ook in onze kerkgemeenschappen hebben we scherp ervaren hoe broos we zijn. We hebben niet alles in handen. Veel vanzelfsprekendheden werden en worden doorbroken. We hebben het moeten stellen zonder diensten in de Goede Week. Een tijdlang ook zonder eucharistie en met uitvaarten zonder familie en vrienden. Eerste communies en vormsels moesten uitgesteld worden. Het werd door heel velen als een gemis ervaren. Het toont aan hoe maatschappelijk

belangrijk de Kerk is. Maar ook hoe zij van grote existentiële betekenis is in en voor het leven van mensen.

Daarvan wil dit jaarrapport, dat inzoomt op het jaar 2019, getuigenis afleggen, in lijn met de eerder verschenen jaarrapporten: hoe de Kerk mensen wil nabij zijn, hoe ze het leven van mensen die daarvoor open staan, wil raken en inspireren.

We proberen een Kerk te zijn die verkondigt en viert, maar ook een Kerk die dient en begeleidt, die op weg gaat met mensen,

© UCLouvain. Eric Herchaft Reporters

die meezoekt en meevoelt: in het onderwijs, in gevangenissen, in studentenhuizen, bij jongeren en volwassenen, en vooral bij zieken en ouderen en mensen aan de rand van de samenleving.

Dit jaarrapport is niet bedoeld om bijzondere prestaties in een of ander domein in de verf te zetten; het is veeleer een dwarsdoorsnede van waar Kerk aanwezig is in de samenleving, van het netwerk van katholieke en christelijk geïnspireerde organisaties, bewegingen en diensten.

Ik wil hier dan ook mijn grote dankbaarheid uitspreken aan de velen die in de Kerk hieraan meewerken, die uitkomen voor hun geloof en er handen en voeten aan geven.

+ Kardinaal Jozef De Kesel

Voorzitter Belgische Bisschoppenconferentie

Cijfers over de Kerk

Enkele verduidelijkingen

Dit rapport gaat over de activiteiten van de Kerk en de met haar verbonden organisaties in het jaar **2019**.

Anders dan in de vorige jaarrapporten is dit jaar gekozen voor een **thematische voorstelling**. Het grootste deel van dit rapport presenteert het aanbod van de Kerk in elke etappe van een mensenleven: van de kindertijd, over de jeugd en het volwassen leven, tot aan ziekte en rouw.

De jaarrapporten geven **geen exhaustief beeld** van de werking van de Kerk. Het is onmogelijk een volledige opsomming te geven van alle initiatieven die binnen de Kerk worden ondernomen. Daarvoor zijn de activiteiten van de diensten en organisaties die met de Kerk verbonden zijn te talrijk en te divers. De voorbeelden die binnen elk hoofdstuk worden gegeven zijn dus louter illustratief.

Omwille van de leesbaarheid en het volume van dit jaarrapport zijn bepaalde **onderwerpen niet opgenomen** (opvang van vluchtelingen, het bisdom bij de Krijgsmacht, de bedienaars van de erediensten, het religieuze leven ...). Dit betekent hoegenaamd niet dat die thema's en de inspanningen van de vele geëngageerde vrijwilligers die erbij betrokken zijn, niet van belang zouden zijn.

Wie een vollediger beeld wenst van de waaier aan activiteiten binnen de Kerk, raadpleegt dus best ook de vorige en de volgende edities van de jaarrapporten, waarin telkens andere accenten worden gelegd.

Zoals gezegd handelt dit rapport over 2019. De impact van de **coronacrisis** die begonnen is in maart 2020 komt in dit rapport dus niet aan bod. Toch werd ervoor gekozen dit rapport te openen met een kort overzicht van hoe de coronacrisis werd beleefd door de geloofsgemeenschappen. Het volgende jaarrapport zal wellicht een meer gedetailleerd beeld geven van de Kerk en de coronapandemie.

Om de lezer te gidsen door de veelheid aan onderwerpen in dit rapport, is een **inhoudstafel** opgenomen (zie pagina 16-17).

Het rapport werd op vraag van de Bisschoppenconferentie van België uitgewerkt door Stéphane Nicolas en Jeroen Moens, in samenwerking met prof. dr. Wim Vandewiele (KU Leuven) en dr. Catherine Chevalier (UCLouvain). Tommy Scholtes s.j., Bruno Spriet en Pieter Vandecasteele maakten eveneens deel uit van de stuurgroep, die onder toezicht stond van mgr. Herman Cosijns.

Indien u vragen of opmerkingen heeft over dit rapport, of informatie over uw initiatief of vereniging wenst door te geven voor een volgende editie, kan u mailen naar: jaarrapport@interdio.be.

DE KERK EN DE CORONAPANDEMIE

2020 is en blijft getekend door de coronacrisis. Sinds maart 2020 en vooral in de eerste periode van de lockdown heeft de Kerk getracht om de gelovigen en al wie dat wenst en nodig vond, nabij te zijn en te blijven, ondanks de afstandsregels.

Er zijn mensen en middelen ingezet voor:

- solidariteit en bijstand voor zieken, armen en kwetsbaren;
- het aanreiken van materiaal voor het spirituele leven;
- het uitzenden van eucharistievieringen en gebedsmomenten.

Solidariteit

Zieken en ouderen

In ziekenhuizen en rust- en verzorgingstehuizen moesten zorgpastores zoeken naar gepaste manieren om het bijzondere contact te onderhouden dat ze normaal hebben met de ouderen en de patiënten. Daarnaast probeerden de zorgpastores er ook zoveel mogelijk te zijn voor het zorgpersoneel, de families van ouderen die niet op bezoek mochten in rvt's en de covidpatiënten die leden onder de eenzaamheid en het isolement.

Ook in de parochies moesten ziekenbezoekers zoeken naar communicatiemiddelen om in contact te blijven met mensen die alleen kwamen te staan, met personen met een handicap, met zieken en ouderen.

Gevangenen

In de gevangnissen waren er voor de aalmoezeniers slechts in beperkte mate begeleiding van en gesprekken met de gedetineerden mogelijk. Daarin konden die laatsten vooral hun angst, pijn en onzekerheid kwijt over de dubbele 'opsluiting' – die van de gevangenis en die van de lockdown.

Eenzamen en armen

Op het niveau van parochies en bisdommen werden gelovigen gestimuleerd om oog en oor te hebben voor hun – al dan niet eenzame – burens en op beperkte schaal wat sociale noden te lenigen.

Ook de parochies en organisaties met een werking voor (kans)armen deden er alles aan om hun activiteiten in de mate van het mogelijke voort te zetten. Tijdens en na de lockdown zagen ze een sterke toename van het aantal vragen om voedselhulp. Sociale kruideniers bleven vaak open. Waar warme maaltijden werden geserveerd, werden die vervangen door voedselpakketten.

Verbondenheid en spiritualiteit

Tijdens de lockdown was het ook binnen de Kerk een uitdaging om te blijven werken aan verbondenheid. Veel plaatselijke geloofsgemeenschappen deden dat via nieuwsbrieven, mails en sociale media, maar ook via telefoon. Sommige bisdommen of parochies lanceerden een telefonische luisterdienst, bemand door vrijwilligers, voor mensen in moeilijkheden.

Tijdens de lockdown hielden de bisschoppen een tweewekelijkse videoconferentie. In de bijzondere periode van de veertigdagentijd, Pasen en Pinksteren betuigden ze herhaaldelijk hun steun, hetzij schriftelijk aan sommige delen van de bevolking, hetzij via video aan allen in dit land.

Sommige bisdommen zetten regelmatig korte videofilmjes online waarin spirituele vragen aan bod kwamen.

Liturgie

In de eerste fase van de lockdown, van 14 maart tot 8 juni, waren er geen publieke eucharistievieringen meer in de parochies. Dat uitgerekend in een liturgisch belangrijke tijd, van de Goede Week tot en met Pinksteren, geen lijfelijke deelname aan de eucharistie mogelijk was, werd door velen als een groot gemis, en ook soms als een beproeving ervaren. Om dat gemis te verhelpen werden talrijke initiatieven genomen.

Algemene media

Aan Franstalige kant was het aanbod groot. KTO (Télévision Catholique) zond dagelijks een eucharistieviering uit, net als RCF (Radio Chrétienne Francophone). De openbare omroep RTBF zond vanuit een studio de zondagsmis uit; de ploeg van Cathobel luisterde die op met zang en muziek.

In Vlaanderen bleef de openbare omroep VRT ook tijdens de lockdown op zondag live vieringen uitzenden op radio en televisie; de priester werd soms enkel bijgestaan door een lector en een cantor.

Online - Regionale televisie

Toen bekend werd dat er geen publieke vieringen meer mogelijk waren, steunden de bisschoppen de uitzendingen via internet, Facebook live, Zoom of een YouTube-kanaal. Afhankelijk van het dynamisme en de creativiteit van de parochie ontstonden er grotere of kleinere 'uitzendprojecten'. Aan die vieringen mochten maximaal 10 personen meewerken.

Vooraf in de Goede Week namen verschillende bisdommen of religieuze gemeenschappen het initiatief om diensten live of uitgesteld uit te zenden, op een YouTube-kanaal, of op een regionale televisiezender. In Vlaanderen nam Kerknet het voortouw in het livestreamen van de vieringen van de Goede Week. De paaswake werd uitgezonden vanuit een abdij, omdat daar samen vieren wel nog toegelaten was.

De onlinevieringen kenden een zeker succes. Voor veel lokale kerkgemeenschappen was het een verkenning van de digitale mogelijkheden en een kans om een digitale stap voorwaarts te zetten.

Individueel gebed

Op sommige plaatsen bleven kerken, kapelletjes en Lourdesgrotten open voor individueel gebed, rust en stilte. Her en der werd opgemerkt dat die plekken opvallend vaak werden bezocht.

Sommige bisdommen of vicariaten stelden materiaal ter beschikking voor een viering in huiselijke kring. Aan Franstalige zijde waren het missaal 'Magnificat' en 'Prions en Eglise' gratis beschikbaar op internet. Daarnaast was er het aanbod van Bijbel- en gebedsapps en op sommige plaatsen werd geëxperimenteerd met nieuwigheden als het aansteken van digitale kaarsjes.

© Vicariaat Waals-Brabant

Sacramenten

Dopen, eerste communies, vormsels en huwelijken werden uitgesteld. De ziekenzalving was lange tijd niet evident omdat patiënten moeilijk bereikbaar waren. Ziekenhuizen lieten aalmoezeniers enkel toe bij het echte levenseinde. Ook het bijstaan van rouwende families – voor veel pastores een prioriteit – werd moeilijk door het verbod op niet-essentiële verplaatsingen.

Uitvaarten waren enkel mogelijk in zeer beperkte kring van 15 tot 30 personen, soms zonder dat men naar de kerk kon gaan. In het Waalse Gewest waren lange tijd enkel een absoute of gebeden in open lucht toegelaten.

Catechese

Ook in de catechese en jongerenwerking was er digitale creativiteit nodig. Sommige parochies hielden via digitale weg contact met jongeren, vormelingen en eerstecommunicanten, en met hun ouders.

De bisschoppen beslisten de vormsels te verschuiven naar september en oktober 2020, met inachtneming van de geldende gezondheidsvoorschriften. De eerste communies werden verschoven naar het schooljaar 2020-2021.

© Vicariaat Waals-Brabant

Na de lockdown

Op 8 juni, bijna drie maanden na het begin van de lockdown, konden geloofsgemeenschappen weer samenkomen voor liturgische vieringen. Onderhandelingen van alle erkende erediensten in België met de wetenschappelijke experts van de regering leidden tot een draaiboek voor de hervatting van de publieke vieringen. Daarin werden alle voorschriften inzake hygiëne en fysieke afstand en het maximum aantal deelnemers vastgelegd.

Naast de hierboven opgesomde domeinen hebben de lockdown en de coronamaatregelen uiteraard nog andere impact gehad. Zo hadden de parochies geen inkomsten uit collectes, Broederlijk Delen en Entr'aide et Fraternité hadden geen collectes in de veertigdagentijd, bedevaarten en processies werden geschrapt, gastenverblijven van kloosters en abdijen sloten tijdelijk de deuren ...

In september 2020 lanceerden de bisschoppen een enquête om te peilen welke impact corona had op de geloofsgemeenschappen en welke initiatieven zij hebben ontwikkeld.

Het volgende jaarrapport zal trachten een vollediger beeld te schetsen van de gevolgen van de coronacrisis op het leven in de Kerk.

Zie ook: *Kerk in tijden van corona*, Halewijn, 2020

EEN NABIJE KERK

In elke fase van het leven wil de Kerk de mensen die dat wensen,
nabij zijn en begeleiden. Ze doet dat van de geboorte tot het afscheid.

1
**20 Nabij ...
vanaf de geboorte**

2
**26 Nabij ...
in het onderwijs**

3
**36 Nabij ...
in de jeugdbeweging**

6
**56 Nabij ...
mensen in nood**

7
**68 Nabij ...
echtparen en gezinnen**

42 Nabij ...
in universiteit
en hogeschool

50 Nabij ...
volwassenen

74 Nabij ...
werknemers

80 Nabij ...
zieken en ouderen

88 Nabij ...
in afscheid en rouw

A word cloud of Dutch religious and social terms. The words are arranged in a circular pattern around the central words 'KERK' and 'NABIJE'. The words are in various colors and sizes, with 'KERK' and 'NABIJE' being the largest and most prominent. Other words include 'EEN', 'gezin', 'WERK', 'ZINGEVING', 'catechese', 'doop', 'gevangenis', 'scholen', 'solidariteit', 'overlijden', 'zorg', 'OUDEREN', 'universiteiten', 'ARMOEDE', 'Huwelijk', 'solidariteit', 'JEUGDBEWEGING', 'VORMING', 'UNIVERSITEITEN', 'vormsel', 'FAMILIE', 'uitvaart', 'ONDERWIJS', and 'zorg'.

ziekte WERK gezin
doop catechese ZINGEVING
gevangenis EEN scholen
solidariteit overlijden
zorg NABIJE OUDEREN
ARMOEDE universiteiten
ONDERWIJS KERK Huwelijk
solidariteit
uitvaart JEUGDBEWEGING
FAMILIE vormsel VORMING
UNIVERSITEITEN

**Nabij ...
vanaf de geboorte**

Nabij ... vanaf de geboorte

In elke fase van het leven wil de Kerk de mensen die dat wensen, nabij zijn en begeleiden. Ze doet dat vanaf de geboorte.

Bij de doop, de eerste communie, het vormsel en de catechese die daarop voorbereidt, kunnen kinderen en jongeren (maar ook volwassenen) het geloof leren kennen.

Doop

42.051

Doop
volwassenen: 244

1ste communie

43.764

Vormsel

36.534

Vormsel
volwassenen: 302

Catechisten

8.097

45.366
jongeren

volgen catechese
in voorbereiding
op het vormsel

Aantal gevraagde schrappingen uit het doopregister: 1.800

Vormelingendagen

Elk jaar treffen vormelingen elkaar voor een bijzondere dag: via zang, spel en gebed ontdekken ze samen met hun catechisten hoe ze verbondenheid kunnen beleven in het geloof.

Bavodag (bisdom Gent)

Let it shine (bisdom Brugge)

Missiodag (Nederlandstalig deel van het aartsbisdom).

In 2019 stond de dag in het teken van pater Damiaan.

De dag werd dan ook 'Damiaan li(g)cht in Leuven' gedoopt.

8.746 deelnemers

1.409 begeleiders

Chrismamars (vicariaat Waals-Brabant): in de Goede Week, gekoppeld aan de chrismaviering in Waals-Brabant. De jongeren ontdekken de gaven van de Geest, luisteren naar geïnspireerde getuigen, ontmoeten de bisschop en nemen deel aan de chrismaviering.

Deelnemers: 119

Begeleiders: 59

'Transmission'-dag (vicariaat Waals-Brabant): kinderen tussen 10 en 13 jaar verkennen het geloof en gaan in verschillende werkvormen (reflectie, spel, meditatie, knutselen, lichaamsexpressie) aan de slag met getuigenissen van leken, gehuwden, priesters en religieuzen.

Deelnemers: 292

Begeleiders: 79

© Tommy Scholtes

Vormelingendag Brugge

© Inge Cordemans

Chrimamars

© vic Brabant wallon

Katie Velghe
Medewerker Interdiocesane Dienst
voor Gezinspastoraal
Godly Play-trainer

In 2011 leerde ik Godly Play kennen in Engeland, een laagdrempelige methode en tegelijk authentiek christelijk. De verhalen, verteld met houten figuurtjes en een handvol zand, raken de diepste gedachten en gevoelens.

Intussen heb ik in ontelbare vertelkringen gezeten met kinderen, studenten, cursisten, patiënten, theologen, pastores ... Ik zag hoe enthousiaste vrijwilligers Godly Play in Vlaanderen verspreiden. Mensen ontdekten, soms voor het eerst, de rijkdom van Bijbelverhalen, parabels en stilte. Kinderen én hun ouders vonden een taal om samen over geloof te spreken.

**De verhalen raken
de diepste gedachten
en gevoelens.**

© Bart Dewaele

GODLY PLAY

Speelse geloofsinitiatie

Godly Play is een creatieve en vernieuwende methode om kinderen, jongeren of volwassenen de Bijbelverhalen en het christelijke geloof te leren kennen. Het wordt wereldwijd ingezet bij catechese en godsdienstonderwijs, in de pastorale zorg in zorgvoorzieningen, bij bezinning en vorming met volwassenen.

In Vlaanderen vond Godly Play ingang dankzij de Interdiocesane Dienst voor Gezinspastoraal (IDGP – zie ook pag. 70). Sinds 2013 werden **405 mensen gevormd tot Godly Play-verteller**. De meesten zijn katholiek en doen dat in een parochie of een school; enkelen zijn anglicaans, protestants of evangelisch.

Elk bisdom telt inmiddels minimum **60 vertellers** en heeft ook een **uitleenpunt** voor vertelmateriaal. Eind 2019 hadden 14 geloofsgemeenschappen een volledig ingerichte Godly Play-ruimte, naast de ruimtes in een schoolcontext (internaat, klashoek of vaklokaal van de godsdienstleerkracht).

2

**Nabij ...
in het onderwijs**

Nabij ... in het onderwijs

In elke fase van het leven wil de Kerk de mensen die dat wensen, nabij zijn en begeleiden. Ze doet dat ook in het **onderwijs**.

In opdracht van de Bisschoppenconferentie en de religieuze congregaties verzorgen twee koepelorganisaties de coördinatie en de ondersteuning van het katholiek onderwijs (scholen, internaten, hogescholen en universiteiten): **Katholiek Onderwijs Vlaanderen** en het 'Secrétariat général de l'enseignement catholique (**SeGEC**)' voor de Frans- en Duitstalige gemeenschap.

Ze behartigen de belangen van hun leden, vertegenwoordigen hen bij de overheid, in de Kerk en in de samenleving, bewaken de kwaliteit en verdiepen de christelijke inspiratie in het onderwijs.

Vernieuwd leerplan
1 september 2019

Het geactualiseerde leerplan voor de lessen rooms-katholieke godsdienst in het secundair onderwijs (Vlaanderen) wordt van kracht. Het vorige was 20 jaar oud.

59,3%

gaat naar een
katholieke lagere school

416.914
leerlingen

70,3%

gaat naar een
katholieke secundaire school

332.115
leerlingen

41,7%

gaat naar een
katholieke lagere school

140.437
leerlingen

Katholiek onderwijs in de Frans- en Duitstalige gemeenschap

59,9%

gaat naar een
katholieke secundaire school

224.234
leerlingen

Officieel onderwijs

leerlingen die het vak rooms-katholieke godsdienst volgen

38,2%

lager onderwijs Vlaanderen:

75.076

34,9%

lager onderwijs Fed. Wallonië-Brussel:

68.701

23,5%

secundair onderwijs Vlaanderen:

31.805

17,3%

secundair onderwijs
Fed. Wallonië-Brussel:

25.995

Orden en congregaties actief in het onderwijs

Tal van kloosterorden en congregaties spelen tot op vandaag een actieve rol in het bestuur en het pedagogisch project van de scholen die binnen hun schoot zijn ontstaan.

Vlaanderen

- Benedictijnen van Zevenkerke
- Broeders van Liefde
- Broeders van Scheppers
- Zusters Annuntiaten (Heverlee)
- Salesianen van Don Bosco
- Vlaams Lasalliaans Perspectief
- Zusters van Berlaar
- Zusters van Liefde
- Zusters van het Geloof
- Zusters van Maria (Nederbrakel)
- Serviamus - Zusters Kindsheid Jesu
- Zusters van de Christelijke Scholen
- Zusters Ursulinen
- Jezuïeten
- Broeders Hiëronymieten
- Salvatorianen

Nieuwe jezuïetenschool
1 september 2019

In Anderlecht opent de nieuwe Franstalige jezuïetenschool 'Matteo Ricci' de deuren. Het is de eerste nieuwe jezuïetenschool in Brussel in meer dan 50 jaar.

Frans- en Duitstalige gemeenschap

- Bénédictines de Liège
- Bénédictins de Maredsous
- Frères des Ecoles Chrésiennes (Lassaliens)
- J suites
- Filles de Marie de Pesche
- Sal siennes de la Visitation
- Sal siens de Don Bosco
- S eurs de Sainte Marie
- S eurs de l'Enfant J sus
- S eurs de Notre-Dame de Namur
- S eurs de la Providence Gosselies
- Religieuses de l'Assomption
- Religieuses de l'Instruction Chreti enne
- Ursulines de l'Union Romaine

Dit jaarrapport biedt geen exhaustief overzicht van de in het onderwijs actieve kloosterorden en congregaties. Voor een meer volledig beeld verwijzen we naar de andere jaarrapporten.

Ik werk al meer dan 30 jaar in scholen van Lasalle – dat kan geen toeval zijn. Eerst als godsdienstleerkracht en nu als directeur besteed ik aandacht aan de pastoraal op school. We doen dat op heel verschillende manieren: met een groepje 'Zin & geloof' waar jongeren kunnen delen, luisteren en bidden, door met leerlingen op bezinning te gaan om hen de soberheid en het gemeenschapsleven te leren kennen, door ontmoetingen met medewerkers van ngo's om hun blik te openen op de wereld ...

Jean-Pierre Jossen
Directeur 'Sainte-Anne de Wanferc e-Baulet'
(Fleurus)

Enkele voorbeelden

Jezuïeten

In 2015 publiceerden de jezuïetenscholen in Vlaanderen en Brussel een hertaling van hun opvoedingsproject, beschreven in 10 bewegingen. Dit opvoedingsproject, waarin de ignatiaanse spiritualiteit toegepast wordt op onderwijs en opvoeding, wordt heel actief gebruikt. Het dringt aan op leer-kwaliteit, maar evenzeer op reflectie, verantwoordelijkheid en keuzebekwaamheid, sociaal engagement, levensbeschouwelijke groei. De jezuïetenscholen willen bewuste, bekwame en bewogen jonge mensen vormen.

Het opvoedingsproject is er niet enkel op de 'hoogdagen', waar op het expliciet verwoord wordt, maar ook in het dagdagelijks samenleven en -werken: de verplichte sociale stage in het 5de jaar middelbaar, de bezinningsdagen en studiereizen, de gebedsvieringen en vastenacties, maar evenzeer in de manier waarop leerkrachten en opvoeders omgaan met de leerlingen, tijdens de lessen en tussendoor, in momenten van vreugde en verdriet, van slagen en van mislukken, van ernst en van spel.

Jezuïetencolleges in België

21 basisonderwijs
18 secundair onderwijs

24.451 leerlingen

8.742 basisonderwijs
15.709 secundair onderwijs

2.442 leerkrachten

633 basisonderwijs
1.809 secundair onderwijs

Salesianen van Don Bosco (Vlaanderen)

'Opvoeden met Don Bosco als gids en tochtgenoot' (2015) geldt als rode draad voor iedereen die in Vlaanderen vanuit de geest van Don Bosco wil leven en werken. Vanuit deze visie worden personeelsleden geselecteerd, ondersteund en begeleid.

Trouw aan de inzichten van Don Bosco gaat in de scholen bijzondere aandacht naar de pastoraal en de pastorale animatie, naar zwakke kinderen en jongeren, naar degenen die zich aan de rand van de samenleving bevinden. Daarom wordt bijvoorbeeld geïnvesteerd in speelpleinwerking tijdens de vakantiemaanden om kinderen op te vangen die nergens terecht kunnen, in de vorming van animatoren voor het jeugdwerk ... Er wordt ook actief gebouwd aan solidariteit, dichtbij en veraf, aan contacten met scholen in het Zuiden, met salesiaanse missionarissen en hun werk ...

SALESIANEN
DON BOSCO

Don Boscoscholen in Vlaanderen

Basisonderwijs: 13 (waarvan 1 buitengewoon)

Secundair onderwijs: 16 (waarvan 2 buitengewoon)

18.326 leerlingen

5.336 basisonderwijs

12.990 secundair onderwijs

2.690 leerkrachten

504 basisonderwijs

2.186 secundair onderwijs

Broeders van de Christelijke Scholen (Wallonië-Brussel) - Lasalliens

De scholen van de Broeders van de Christelijke Scholen vierden in 2019 de 300ste sterfdag van hun stichter en bezieler Jean-Baptiste de La Salle. In de loop van het schooljaar waren er herdenkingen, activiteiten en andere feestelijkheden.

35 basisonderwijs
(+15 geassocieerde scholen)
25 secundair onderwijs

31.209 leerlingen

14.614 basisonderwijs
16.595 secundair onderwijs

3.716 leerkrachten

1.230 basisonderwijs
2.486 secundair onderwijs

Zusters der Christelijke Scholen (Zusters van Vorselaar)

De congregatie van de Zusters der Christelijke Scholen werd in de 19de eeuw gesticht om arme kinderen onderwijs te geven. Die basisopdracht blijft tot op vandaag actueel. In de scholen streeft men naar een degelijke algemene vorming die elke leerling toelaat zijn of haar talenten (van het hoofd, het hart en de handen) te ontplooien.

Vandaag zijn de armoede en de noden anders dan 200 jaar geleden. De scholen van de Zusters van Vorselaar zoeken naar passende aandacht voor kinderen die arm zijn aan relatiewarmte, zinsoriëntatie en hoop. Bijzondere zorg gaat naar kinderen uit problematische thuissituaties. In 'Home Drakenhof' (Deurne) en in 'Monte Rosa' (Kessel-Lo) probeert de bijzondere jeugdzorg van de Zusters der Christelijke Scholen deze kinderen te begeleiden tot ze hun eigen weg kunnen gaan.

105 scholen

11 kleuterscholen,
10 lagere scholen,
61 basisscholen,
23 secundaire scholen en 1 internaat

34.422 leerlingen

8.923 kleuteronderwijs
14.072 lager onderwijs
11.427 secundair onderwijs

3.881 leerkrachten

745 kleuteronderwijs
1.388 lager onderwijs
1.748 secundair onderwijs

**Nabij ...
in de jeugdbeweging**

Nabij ... in de jeugdbewegingen

In elke fase van het leven wil de Kerk de mensen die dat wensen, nabij zijn en begeleiden. Ze doet dat ook in het **jeugdwerk**.

De pastoraal met en voor jongeren gebeurt op twee niveaus, enerzijds binnen jeugdbewegingen en anderzijds binnen de daarvoor opgerichte diocesane en interdiocesane diensten.

In Vlaanderen gaat het om **IJD** (Interdiocesane Jeugddienst) – **Jongerenpastoraal Vlaanderen**;

in Franstalig België om de **diocesane jeugddiensten** en **Church4YOU** op het interdiocesane niveau.

Wereldjongerendagen Panama
22-27 januari 2019

© Koen Van den Bossche

200.000 jongeren, waaronder 150 Belgen, nemen deel aan de Wereldjongerendagen in Panama.

© Jeroen Moens

Werner Fierens
Norbertijn van Averbode
Verbondsaalmoezenier Scouts en Gidsen
Vlaanderen

Scouts en Gidsen Vlaanderen

Aantal leden:

84.500

Aantal leiding:

ca. **11.000**

De ploeg Zingeving van Scouts en Gidsen Vlaanderen biedt elk jaar een eucharistieviering in het teken van het jaarthema aan. We zijn ook medeorganisator van het 'Vredeslicht uit Bethlehem' op de derde zondag van de advent. Op de eerste zondag van mei is er onze 'Grote Trek', de scoutsbedevaart naar Scherpenheuvel. Sommige lokale scoutsgroepen hebben een maandelijkse zondagsmis of doen een eucharistie op kamp. Op bepaalde plaatsen (Lier, Lille, Hasselt, Antwerpen ...) nemen scouts deel aan processies.

Scouts en Gidsen Vlaanderen besteedt aandacht aan zingeving, spiritualiteit en religie in een pluralistische context. Een persoonlijke levensbeschouwing mag geen drempel zijn om toe te treden.

Integendeel, wij willen ervoor zorgen dat in het spel van scouting voldoende ruimte en tijd wordt vrijgemaakt voor de beleving van een levensovertuiging. Indien mogelijk, zal Ploeg Zingeving dit actief ondersteunen.

Als Scouts en Gidsen Vlaanderen kiezen we heel sterk voor dialoog met godsdiensten en levensoriëntaties. In die zin vinden we het belangrijk om lid te zijn van het Netwerk voor Pastoraal met Jongeren. Het christelijk verhaal is een vast bestanddeel van ons DNA. We hopen wel dat de Kerk inspanningen blijft doen om dit te ondersteunen.

IJD Jongerenpastoraal Vlaanderen

Een greep uit de bijzondere activiteiten van 2019: Wereldjongerendagen Panama , Nacht van Panama, Interdiocesane misdienaarsdag, Palmzondagweekend met tv-viering, kampen (Ontmoetingsdagen, Pluskamp, JEP!), reizen (Taizé, Lourdes, Orval (OJP), Israël/Palestina), cursus animator en hoofdanimator, Taizé-ontmoeting Wroclaw (Polen). Daarnaast ook vaste waarden als jongerenavonden, studentenvieringen, Taizévieringen, Goede vrijdagwake ...

21,8 vte werknemers

1.300 vrijwilligers

23.000 bereikte jongeren

© Jente Vandewijer

Church4You

Voorheen: 'LPJ – Liaison Pastorale des Jeunes'

Binnen elk Franstalig bisdom of vicariaat is er een ploeg voor jongerenpastoraal. Zij zijn er voor:

- **begeleiders van jongeren:** in parochies, jeugdbewegingen, bij bezinningen of in de pastoraal op school
- **jongeren:** organisatie van bedevaarten, gebedswakes, voettochten, kampen, bezinningen, concerten, deelname Wereldjongerendagen ...

Church4YOU: voor bepaalde thema's en activiteiten hebben de 5 ploegen een gezamenlijke, interdiocesane werking:

- **Wereldjongerendagen in Panama**
- **Nachtwake:** van 26 op 27 januari 2019 hielden een aantal organisaties en religieuze gemeenschappen een bijzondere nachtwake in de Zavelkerk in Brussel, met als thema: 'Liefhebben en dienen'. Ongeveer 500 jongeren tussen 16 en 30 jaar namen deel. Midden in de nacht was er gelegenheid tot bidden en biechten, en een live-verbinding met de Wereldjongerendagen in Panama.

De nacht werd afgesloten met een solidaire maaltijd en een interlevensbeschouwelijke vredeswens, samen met vertegenwoordigers van andere godsdiensten.

- **Platform Woggle&Spirit:** verzorgt voor jeugdbewegingen vormingen en activiteiten rond zin en geloof. Bijzondere aandacht gaat naar het uitwerken en begeleiden van activiteiten waar de waarden van de jeugdbeweging en het christelijke geloof elkaar raken.

17 vte werknemers

250 vrijwilligers

18.000 bereikte jongeren

Dit jaarrapport biedt geen exhaustief overzicht van de aanwezigheid van de Kerk in het jeugdwerk. Voor een meer volledig beeld verwijzen we naar de andere jaarrapporten.

240 afdelingen

22.000 leden

3.600 leiding

29 begeleid(st)ers zingeving
in de afdelingen

De desinteresse voor geloof en religie groeien, ook binnen de jeugdbewegingen. Het lijkt dat we elkaar niet veel meer te zeggen hebben ... Binnen Patro hebben de jongeren een eerder negatief beeld van de Kerk, niet alleen de vaste medewerkers, maar ook de jongeren die ik tegenkom op vormingen. Ze staan onverschillig en afstandelijk tegenover de christelijke cultuur, en dat voor jongeren die bijna allemaal twee uur godsdienst kregen op school ...

Maar dat verontrust me niet. Het dwingt me juist om te proberen een woord van zin en bemoediging binnen te brengen in hun leven – wat, zo lijkt me, toch de kern is van het Evangelie.

Ook de jonge begeleiders die in de lokale groepen verantwoordelijk zijn voor zingeving hebben weinig voeling met religie. Maar de zinsvragen leven bij hen des te meer ... Het is mijn taak hen bij te staan, te beluisteren en te bemoedigen. Patro kiest resoluut voor een actief pluralisme, maar behoudt wel de fundamentele verwijzing naar het leven en de handelingen van Jezus.

Overigens worden sommige priesters erg gewaardeerd door onze jongeren, omdat ze niets opleggen, maar hen heel welwillend en met veel toewijding begeleiden.

Myriam Tonus
Nationaal begeleidster zingeving, Patro

In elke fase van het leven wil de Kerk de mensen die dat wensen,
nabij zijn en begeleiden.
Ze doet dat ook in het hoger onderwijs.

**Nabij ...
in universiteiten en hogescholen**

Nabij ... in universiteiten en hogescholen

Universitaire Parochie KU Leuven

De Universitaire Parochie (UP) biedt binnen de universitaire gemeenschap een brede waaier aan activiteiten met betrekking tot levensverdieping, zingeving en geloof, gemeenschapsopbouw, vorming en solidariteit met de derde en de vierde wereld, en dit zowel in het Nederlands, als het Engels, het Frans en het Spaans. De activiteiten staan open voor studenten en personeelsleden.

14 vaste medewerkers
(3 mannen en 11 vrouwen)

+ 100 vrijwilligers

Binnen de gemeenschapshuizen aan de KU Leuven is UP verantwoordelijk voor 9 studentengemeenschappen en beheert het één studentenresidentie (totaal 120 studenten).

- wekelijkse liturgische vieringen, gebedsvieringen, meditatiemomenten, huwelijksvieringen, doopsels, vormsels en uitvaarten
- dienstverlening voor belangrijke universitaire vieringen en herdenkingsvieringen

Geen kot, maar een thuis. Dat zocht en vond ik op het Sint-Janshuis van de Universitaire Parochie. Ons gemeenschapshuis zet in op verbinden: tussen de huisgenoten, maar ook met de buitenwereld. We nemen elk jaar een engagement op. Dit kan vrijwilligerswerk zijn of iets meer religieus-spiritueel. We komen uit onze comfortzone, doen aan introspectie én we kunnen een meerwaarde zijn voor anderen. Voor mij is mijn kot een veilige thuishaven, waar ik kan groeien als persoon en toch steeds volledig mezelf mag zijn.

Ruth Vanhaecht
Student Bio-ingenieurswetenschappen

www.theopraxis.eu

Academisch Centrum voor Praktische Theologie

Academisch Centrum voor Praktische Theologie

Het Academisch Centrum voor Praktische Theologie (KU Leuven) biedt wetenschappelijk verantwoorde vorming en begeleiding voor pastores en andere geëngageerden, zodat zij met de nodige deskundigheid hun opdracht binnen de Kerk kunnen vervullen. Het vormingsaanbod steunt op drie pijlers: een theoretische theologische vorming, praktijkervaring en reflectie hierop (zoals begeleiding van pastorale stages), en een christelijke spirituele vorming.

In 2019 bood het Academisch Centrum online vorming aan voor pastores in de vorm van **webinars**. Het Academisch Centrum is ook verantwoordelijk voor de Elisabeth-website (www.pastoralezorg.be). Die biedt ondersteuning en inspiratie voor pastores en andere geïnteresseerden in de gezondheidszorg.

76.600
keer bezocht

215.000
aangeklikte pagina's

Centre Universitaire de Théologie Pratique

Het Universitair Centrum voor Praktische Theologie (CUTP, UCLouvain) voorziet in theologische vorming (basis en voortgezet) binnen de katholieke Kerk in Franstalig België en verzamelt daarvoor de nodige expertise. Het CUTP begeleidt een netwerk van vormers, zet samenwerkingen op met theologische instituten en doet aan onderzoek binnen het domein van de praktische theologie.

CUTP levert diverse academische certificaten af in de pastoraaltheologie, hetzij algemeen (CeTP) hetzij gespecialiseerd (gezondheidszorg, liturgie, familie, catechese). Jaarlijks is er een vormingsdag die wordt opgezet samen met de vormingsverantwoordelijken van de bisdommen.

**Aantal ingeschreven studenten
voor de certificaten: 93**

83.626 studenten

hoger onderwijs in **10 hogescholen**

104.363 cursisten

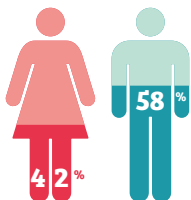
in het katholieke **volwassenenonderwijs**

58.863 studenten

FACULTEIT THEOLOGIE EN RELIGIEWETENSCHAPPEN

706 studenten

42 % - 296 vrouwen

58 % - 410 mannen

71 nationaliteiten

424 in het Nederlandstalige programma

325 in het Engelstalige programma

38 PROFESSOREN

6 vrouwen

32 mannen

6 priesters

32 leken

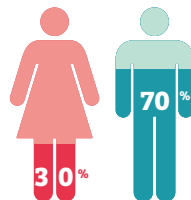

FACULTEIT KERKELIJK RECHT

master in samenleving, recht en religie

master-na-masteropleiding in het kerkelijk recht

97 studenten

68 mannen (70 %)

29 vrouwen (30 %)

20 in het Nederlandstalige programma

77 in het Engelstalige programma

5 PROFESSOREN

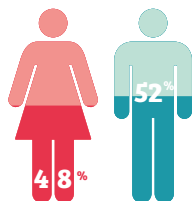
1 vrouw

4 mannen

1 priester

4 leken

FACULTEIT THEOLOGIE**468** studenten

48 % - 224 vrouwen

52 % - 244 mannen

39 nationaliteiten

16 PROFESSOREN

16 mannen

0 vrouwen

3 priesters

13 leken

CURSUSSEN CANONIEK RECHT**(4 vakken, 120 u/jaar)**

Ongeveer **60 studenten** uit de Faculteit Rechten en de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen volgen elk jaar de cursussen canoniek recht binnen hun opleiding.

**Katholiek onderwijs
in de Frans- en Duitstalige
gemeenschap****45.759** studenten

in hogescholen en hoger kunstonderwijs

20.927 cursistenin het katholiek **volwassenenonderwijs**

Universitair Centrum Sint-Ignatius Antwerpen (UCSIA)

Het Universitair Centrum Sint-Ignatius Antwerpen (UCSIA) komt voort uit de vroegere jezuïeteninstelling UFSIA. UCSIA wil als universitair project in de Antwerpse regio het intellectuele, spirituele, pedagogische en materiële erfgoed van de jezuïeten in Antwerpen voortzetten en actualiseren.

Het centrum wil bijdragen tot meer sociale rechtvaardigheid en een betere samenleving door onderwijs, maatschappelijke dienstverlening en academisch onderzoek.

- **Lezingen, conferenties, vormingsdagen ... voor mensen met een brede maatschappelijke en culturele interesse**
- **Voor studenten, academici, sociale organisaties en beleidsmakers**
- **28 een- of meerdaagse activiteiten in 2019**

UNamur

Aan de UNamur zijn een **tiental jezuïeten** actief: als docent, aalmoezenier of om er te werken aan een doctoraat. Ze zijn uit afkomstig uit verschillende landen (België, Frankrijk, Portugal, India, Democratische Republiek Congo).

De christelijke activiteiten aan de UNamur zijn geconcentreerd op twee belangrijke plaatsen: de kapel 'Notre-Dame de la Paix' en het 'Centre Religieux Universitaire' (CRU). De aalmoezeniersdienst van de universiteit heeft twee eigen koten – het CRU en 'l'Amandier' – waar 12 studenten verblijven. Drie aalmoezeniers zijn betaald door de UNamur om samen met de studenten het spiritueel en christelijk leven aan de universiteit te begeleiden.

Universiteit Namen

6.500 studenten

1.100 werknemers

**Nabij ...
volwassenen**

Nabij volwassenen

In elke fase van het leven wil de Kerk de mensen die dat wensen, nabij zijn en begeleiden.
Ze doet dat ook voor volwassenen.

Christen Forum Hasselt

Conferenties over inhoud en relevantie van het christelijk geloof voor de hedendaagse mens

2019:

4 conferenties

875 bezoekers

CCV

CCV biedt vormingsprogramma's aan waarin medewerkers van de Kerk bijkomende vorming krijgen en het brede publiek kennis kan maken met het geloof en de christelijke traditie.

in 2019

5.594 deelnemers

Medewerkers:

36 vrouwen, 16 mannen (36 vte)

School voor geloofsverdieping in Gent

Tijdens 19 bijeenkomsten wordt in 1 jaar op een toegankelijke manier het Bijbels geloof verhelderd.

67 deelnemers in 2019

Grandes Conférences Catholiques

Reflectie op de christelijke waarden lag aan de basis van de 'Grandes Conférences Catholiques' (GCC), gesticht in 1931. Tot op vandaag bepalen die waarden de werking en de programmatie van de GCC. De lezingen, doorgaans over religieuze, filosofische en politieke thema's, hebben steeds plaats in de Henry Le Boeuf-zaal in Bozar (Brussel).

In december 2019 hield de GCC een bijzondere conferentie met drie kardinalen: kardinaal Reinhard Marx uit Duitsland, kardinaal Juan Omella y Omella uit Spanje en kardinaal Jozef De Kesel. De kardinalen hadden het over de grote uitdagingen voor de katholieke Kerk in West-Europa.

2019:
7 conferenties
± 14.000 bezoekers

HIGW (Hoger Instituut voor Godsdienstwetenschappen)

In elk bisdom bestaat er een vormingscentrum of 'Hoger Instituut' dat mensen opleidt tot godsdienstleraar, pastorale werker, parochieassistent of diaken. De theologische vakken en seminaries staan ook open voor al wie op zoek is naar verdieping van het christelijke geloof.

Academiejaar 2019-2020:
890 studenten

GCL / CVX

De Geestelijke Oefeningen van de Heilige Ignatius van Loyola vormen de bron van de spiritualiteit van de 'Gemeenschap van Christelijk Leven' (GCL). De leden van GCL reflecteren over het geloof en over hoe zij dit in hun dagelijks leven, als persoon of als gezin, gestalte kunnen geven.

Wereldwijd is GCL aanwezig in meer dan zestig landen, verspreid over alle continenten.

Elk lid van GCL maakt deel van een 'lokale gemeenschap'. Elke gemeenschap bestaat uit 7 à 8 leden, waaronder een animator en een begeleider. Ze komen één keer per maand samen om hun ervaringen te delen en elkaar te ondersteunen op hun levensweg.

Leden in België:

475 (186 mannen, 289 vrouwen)

Dit jaarrapport biedt geen exhaustief overzicht van het aanbod voor volwassenen.
Voor een meer volledig beeld verwijzen we naar de andere jaarrapporten.

SESSION LEAD

De LEAD-sessie is een **vijfdaagse vorming** die elk jaar in september plaatsheeft. 120 studenten en pas afgestudeerden tussen 20 en 30 jaar gaan er in dialoog met belangrijke sprekers die, vanuit hun christelijke waarden, een engagement opnemen in de samenleving. De sprekers geven een diepgaande en persoonlijke getuigenis waaraan de jongeren hun eigen persoonlijke en professionele engagements kunnen toetsen. Tijdens de sessie is er elke dag een eucharistieviering en staan priesters en religieuzen klaar voor persoonlijke gesprekken.

Het is de bedoeling dat de deelnemers op het einde van de sessie voor zichzelf een aantal mogelijke engagements zien. Zo kunnen ze de **oproep tot dienstbaarheid**, die als een rode draad door de sessie loopt, in de praktijk brengen.

Gedurende het jaar verzorgt een ploeg van alumni een aanbod voor de oud-deelnemers, zoals reünies of gezamenlijke activiteiten. Sinds de lancering van het project zijn het katholieke geloof en de waarden van de Kerk een belangrijke stuwende kracht, voor het project zelf en voor de jongeren die het organiseren.

5,8 vte
betaalde medewerkers

86 vrijwilligers
(33 mannen, 53 vrouwen)

343 leden
(113 mannen, 230 vrouwen)

595 deelnemers

FONDACIO

Fondacio is een beweging die streeft naar de humanisering van mens en samenleving in de geest van het Evangelie.

Ze heeft een aanbod voor alle leeftijdsgroepen.

Voor de jongvolwassenen is er de mogelijkheid tot vrijwilligerswerk op drie continenten. Voor koppels zijn er activiteiten ter versterking van de huwelijks- en gezinsband. Er is een aparte werking voor senioren en ook kunstenaars komen samen om hun werk te verrijken in een dynamiek van spirituele groei.

De 'As Solidariteit' groepeerde de leden van Fondacio die zich in diverse organisaties inzetten voor zwakkeren in de samenleving (bezoekers van zieken en ouderen, begeleiders van migranten, personen met een handicap ...).

6

**Nabij ...
mensen in nood**

Nabij mensen in nood

In elke fase van het leven wil de Kerk de mensen die dat wensen, nabij zijn en begeleiden. Ze doet dat ook voor kwetsbare personen.

Missio

Missio is een internationale katholieke organisatie die zich inzet voor ontmoeting, dialoog en solidariteit. Missio zet in op **spirituele en financiële verbondenheid in de wereldkerk** en wil lokale gemeenschappen wereldwijd kansen geven de Blijde Boodschap in daden om te zetten. Dat gebeurt doorheen projecten voor de meest kwetsbaren en voor de uitbouw van een bruisende kerkgemeenschap, met een goed opgeleide verantwoordelijke aan het roer.

Missio (Pauselijke Missiewerken) is actief in zo'n 140 landen wereldwijd.

Sensibilisering en fondsenwerving gebeuren onder meer op **Missiezondag** (vorige laatste zondag van oktober) en op de Afrikadag. Het hele jaar door organiseert Missio op beurzen en bijeenkomsten vorming rond de wereldkerk, het missiewerk vandaag ... Naast de collectes wordt ook geld ingezameld met 'Sterzingen', een solidaire versie van Driekoningenzingen. Kinderen verkondigen het geloof als de Drie Wijzen en zamelen geld in voor de kinderprojecten van Missio.

missio

9,1 vte
betaalde medewerkers

288
vrijwilligers

€ 1.519.185
ontvangen via
giften, legaten en collectes

CARITAS HULPBETOON

Caritas Hulpbetoont wil een antwoord bieden op de noden van de kwetsbaren en minstbedeelden in onze samenleving. De organisatie werkt vanuit een christelijke visie op mens en maatschappij en zamelt geld in, zowel voor eigen projecten als voor projecten van andere instellingen en diensten. In totaal worden 20 projecten van derden financieel gesteund.

Crisisfondswerking: financiële hulp aan individuele personen en gezinnen, die zich in uitzonderlijke materiële en/of financiële moeilijkheden bevinden, en waarvoor alle andere mogelijke hulpbronnen (zoals bv. OCMW) uitgeput zijn, of niet binnen een haalbaar tijdsperspectief realiseerbaar.

Dagopvang in de winter: structurele steun aan organisaties in steden die in de koude winterperiode opvang en begeleiding voorzien voor dak- en thuislozen (bijvoorbeeld: De Fontein in Gent, 't Vlot in Antwerpen, het Koraalhuis in Mechelen, Punt 32 in Brussel ...)

Dit jaarrapport biedt geen exhaustief overzicht van de binnen de Kerk actieve solidariteitsorganisaties. Voor een meer volledig beeld verwijzen we naar de andere jaarrapporten.

€ 284.160

toegekende subsidies
in 2018

't Vlot (Antwerpen) inloophuis voor dak- en thuislozen

- ontstaan in 2003
- gehuisvest boven de kapel van de Heilig Hartkerk in Antwerpen
- initiatief van het bisdom Antwerpen op vraag van een belangenvereniging van drugsgebruikers
- geïnspireerd door de franciscaanse spiritualiteit met de roeping om de allerarmsten van de stad nabij te zijn.

't Vlot is er voor straatbewoners of mensen die een groot deel van de dag op straat doorbrengen: mensen met of zonder verslaving, mensen met of zonder psychische moeilijkheden, mensen met of zonder papieren.

Ze kunnen er terecht voor koffie, soep, brood en vooral een luisterend oor. In de huiskamer van 't Vlot kunnen ze uitrusten, iets lezen of schrijven, op adem en op verhaal komen.

2x per week 50 bezoekers

10 vrijwilligers

4 betaalde medewerkers

CARITAS SECOURS

Caritas Secours maakt, net als Caritas International, deel uit van de Caritas-werking in België. Ze groepeerde vijf regionale antennes verspreid over de Franstalige bisdommen.

Caritas Secours verstrekt **subsidies aan 119 verenigingen**. Die zijn vooral actief in de armoedebestrijding, sociale dienstverlening (eerstelijns), voedselhulp, opvang van daklozen, hulp voor migranten, ex-gedetineerden ...

2.760

vrijwilligers

€ 786.600

toegekende subsidies
in 2019

Via Caritas Secours worden elk jaar duizenden mensen in nood ondersteund. In Luik bijvoorbeeld hebben we het project "Resilien'tiel" uit de grond gestampt. Dat is een huis waar we families of personen die geen onderkomen meer hebben, tijdelijk kunnen opvangen.

Ik vind dit werk heel verrijkend. Natuurlijk zijn er ook moeilijke momenten, want niet elke hulp heeft het gewenste resultaat. Maar dat ontmoedigt me niet. Het enthousiasme van de vrijwilligers en vaste medewerkers binnen de verenigingen van ons netwerk geeft me steeds weer nieuwe energie.

Régine Kerzmann
Medewerkster Caritas Secours

Résilien'tiel (Luik)

In Résilien'tiel, een 'residentie' die financieel wordt gesteund door Caritas Secours, kunnen mensen in moeilijkheden even op adem komen.

In 2014 besloot de kerkfabriek van de parochie Saint-Vincent in Luik om de oude pastorie om te vormen tot een transithuis. Het huis heeft drie kamers en een gemeenschappelijke badkamer en keuken.

Sinds de oprichting verbleven er een 20-tal personen: ex-gedetineerden, daklozen, een familie wiens woning onbewoonbaar was verklaard, tienermoeders ... Ze verblijven er drie maanden. Die termijn is maximaal één keer verlengbaar. Dat moet hen de nodige tijd geven om een nieuwe start te nemen.

In Résilien'tiel wordt elke gast opgevangen volgens zijn of haar behoeften. Bij aanvang moeten er geen kosten betaald worden voor huur en voeding. Nadien wordt op basis van de inkomsten een haalbaar bedrag bepaald. Budgetbegeleiding moet toelaten een nieuw onderkomen te vinden. Daarnaast worden de gasten ondersteund bij het zoeken naar werk, taallessen, opvolging van regularisatieaanvragen ...

In 2019 werden **5** mensen opgevangen

Sinds de oprichting in 2014: **28 gasten**

4 medewerkers

WELZIJSZORG

Welzijnszorg beoogt een **samenleving zonder armoede en uitsluiting**. Ze tracht de maatschappij te mobiliseren om de situatie van mensen in armoede werkelijk te verbeteren. Welzijnszorg gaat daarvoor in dialoog met mensen in armoede, armoedebestrijders, beleidsmakers, sociale organisaties, academici en vrijwilligers. Welzijnszorg baseert haar programma op christelijke waarden en staat open voor mensen met een andere geloofs- of levensovertuiging.

In de advent voert Welzijnszorg campagne rond een armoedethema. Deze campagne, waarin vrijwilligers worden opgeroepen om actie te voeren, is gericht op sensibilisering van het brede publiek.

Welzijnszorg zamelt fondsen in om armoede in Vlaanderen en Brussel te bestrijden. De bekendste acties zijn **'Soep op de stoep'** (460 geregistreerde acties in 2019), de 'Zet je benen in'-loopevents en de 'Goedgemutste Breicampagne'. Met het ingezamelde geld steunt Welzijnszorg meer dan 100 lokale armoedeprojecten. Deze projecten zetten zich in om de situatie van mensen in armoede structureel te verbeteren.

29,6 vte
betaalde medewerkers

10.000
vrijwilligers

€ 1.397.951
ontvangen via
giften, legaten en collectes

Soep op de stoep

50 jaar Welzijnszorg

7 juni 2019

Met een colloquium en de 20ste Prijs Armoede Uitsluiten begint Welzijnszorg de feestelijkheden voor haar 50ste verjaardag.

BEPAX

Als vormingsorganisatie in Brussel en Wallonië probeert BePax de bevolking en de politieke verantwoordelijken gevoelig te maken voor kwesties als racisme en discriminatie en hen actoren van verandering en gelijkheid te laten worden. BePax organiseert publieke sensibiliseringscampagnes, vormingen en, vaak samen met partnerorganisaties, politieke pleidooien op het federale en regionale niveau.

In 2019 organiseerde BePax een 50-tal **vormingen over racisme en discriminatie**. Deze vormingen, van enkele uren tot meerdere dagen, zijn bedoeld voor maatschappelijk werkers, leerkrachten of militanten. Ze reiken theoretische en praktische kennis aan om binnen hun eigen organisaties de bewuste thema's aan te kaarten.

9 vte

betaalde medewerkers

€ 6.425,50

ontvangen via giften, legaten
en collectes

BePax
Dialogue & Diversité

PAX CHRISTI

Pax Christi Vlaanderen bevordert vrede, verzoening en rechtvaardigheid vanuit een humane en christelijke inspiratie, zowel in eigen samenleving als in andere delen van de wereld. Zij kiest voor **geweldloze dialoog, samenwerking en vredesspiritualiteit**, met de fundamentele rechten en vrijheden van de mens als kader. Dit gebeurt via een vormingsaanbod, maatschappelijke actie en sensibilisering, beleidsbeïnvloeding en mediawerking.

Met een jaarlijkse vormingsdag, een jaarlijks colloquium samen met het Centrum voor Vredesethiek van de KU Leuven en een maandelijks interlevensbeschouwelijke meditatie zet Pax Christi in op vredesspiritualiteit. Voor de Vredesweek ontwikkelt de organisatie een bezinnend, spiritueel aanbod.

Een andere bijzondere activiteit zijn de stadswandelingen waarmee Pax Christi het verhaal van de kolonisatie van Congo brengt. Aan de hand van gebouwen en gebeurtenissen in verschillende steden, zoals Brussel en Antwerpen, worden kritische vragen gesteld over deze geschiedenis, de houding ten opzichte van de Congolese bevolking en het respect voor mensenrechten.

7,5 vte

betaalde medewerkers

€ 98.963

ontvangen via
giften, legaten en collectes

ACTION VIVRE ENSEMBLE

In 1970 schopte de Braziliaanse aartsbisschop Dom Helder Camara de landen uit het Noorden een geweten: "Het is heel goed dat u zich bekommert om de ellende in verre landen, maar kijk eens voor uw deur: ook bij jullie zijn er armen." Het jaar nadien zag Action Vivre Ensemble het levenslicht. In elk bisdom of vicariaat is er een regionale antenne.

Action Vivre Ensemble werkt aan een **solidaire samenleving** waar de fundamentele mensenrechten van armen en mensen aan de rand van de maatschappij niet te kort worden gedaan. Waar vooral economische en financiële logica's gelden, zet Action Vivre Ensemble zich in voor een wereld die getuigt van de liefhebbende blik van God.

De **jaarlijkse adventscampagne** beoogt sensibilisering rond armoede en sociale uitsluiting in België en concrete actie – waaronder ook financiële hulp – van parochies en katholieke gemeenschappen in Wallonië en Brussel.

Action Vivre Ensemble geeft financiële steun aan organisaties op het terrein die, vaak met weinig middelen, solidariteit bevorderen, ongelijkheid verminderen en strijden tegen armoede en sociale uitsluiting, en dat door mensen in nood actief te betrekken.

8,1 vte

betaalde medewerkers

350

vrijwilligers

€ 912.103

ontvangen via
giften, legaten en collectes

Caritas International helpt slachtoffers van geweld, natuurrampen en armoede, in hun eigen land of op de vlucht, in samenwerking met haar lokale, nationale en internationale netwerken.

136 betaalde medewerkers (122,1 vte)

183 vrijwilligers

€ 7.230.985

ontvangen via giften, legaten
en collectes

Broederlijk Delen strijdt, samen met 130 lokale organisaties in Afrika, Latijns-Amerika en Israël en Palestina, tegen armoede en ongelijkheid.

78 betaalde medewerkers (64,8 vte)
in België

19 medewerkers in partnerlanden

20.000 vrijwilligers

€ 5.994.233 ontvangen via
giften, legaten en collectes

Entraide et Fraternité is een katholieke ngo voor ontwikkelings-samenwerking en internationale solidariteit, die strijdt tegen ongelijkheid en sociale onrechtvaardigheid.

25,7 betaalde medewerkers

350 vrijwilligers

€ 1.747.336

ontvangen via giften, legaten
en collectes

Kerk in Nood

Als katholieke liefdadigheidsorganisatie ondersteunt Kerk in Nood de gelovigen overal waar ze worden vervolgd, verdrukt of in nood verkeren door informatie, gebed en actie.

11 betaalde medewerkers (8,6 vte)

6 vrijwilligers

€ 2.535.301

ontvangen via giften, legaten
en collectes

7

**Nabij ...
echtparen en gezinnen**

Nabij echtparen en gezinnen

In elke fase van het leven wil de Kerk de mensen die dat wensen, nabij zijn en begeleiden.
Ze doet dat ook voor gezinnen en families.

5.971

79

nietigverklaringen
kerkelijke huwelijken

kerkelijke huwelijken

Dit jaarrapport biedt geen exhaustief overzicht van het aanbod voor koppels en families. Voor een meer volledig beeld verwijzen we naar de andere jaarrapporten.

© Universitaire Parochie

IDGP

De **Interdiocesane Dienst voor Gezinspastoraal** (IDGP) biedt als dienst binnen de Vlaamse kerkgemeenschap begeleiding en ondersteuning op vlak van relaties, huwelijk en gezinsleven. Dat gebeurt vooral via artikels en publicaties, lezingen, vormingen en werkwinkels en de inhoudelijke uitbouw van de websites:

www.gezinspastoraal.be

www.huwelijksvoorbereiding.be

www.graagsamen.be

www.godlyplayvlaanderen.be

In 2019 startte IDGP met 'Graag samen', een intergenerationeel en meerjarig project om gezinnen en geloofsgemeenschappen te ondersteunen in het groeien naar meer 'samen' over generatiegrenzen heen.

Het IDGP-team bestaat uit 3 deeltijdse medewerkers (1,6 vte). Binnen IDGP is de vrijwilligerswerking 'Godly Play Vlaanderen' ondergebracht, gedragen door 14 geëngageerde vrijwilligers (zie pagina 24).

Encounter Vlaanderen

Encounter Vlaanderen organiseert al 48 jaar weekends op maat van verschillende doelgroepen: koppels, singles, jong, oud. Encounter is een christelijk geïnspireerde vrijwilligersorganisatie die mensen instrumenten aanreikt om te bouwen aan hun ontwikkeling als persoon en hun relatie met anderen. Zij gelooft dat een **duurzame, deugddoende relatie** tussen partners mogelijk is.

In de vroege jaren 1970 zond kardinaal Suenens priester Guido Heyrbaut naar de Verenigde Staten om daar kennis te maken met de weekends van Marriage Encounter. In 1972 gaf Guido Heyrbaut het eerste weekend in België.

Meer dan **2.000** actieve leden

Deelnemers weekends (2015-2019):

476 koppels

91 jongeren

7 priesters

57 alleenstaanden

Op het weekend van Encounter, ruim 20 jaar geleden, hoorden we dat we mogen verschillend zijn. En leerden we manieren om daar beter mee om te gaan. Dat was een openbaring. De techniek van de dialoog die op het weekend aangereikt wordt, helpt ons tot op vandaag om mild naar die verschillen te kijken. Ook wanneer het moeilijk is of bij conflicten, proberen we via dialoog weer een weg te vinden naar elkaar. Dagelijks met elkaar delen hoe we ons voelen, helpt ons om de 'sprankel' van in het begin levendig te houden.

Johan en Annemie Van Audenhaege - Mennes

Les Equipes Notre-Dame

'Les Equipes Notre-Dame' is een internationale beweging van christelijke koppels die hun huwelijkssacrament willen verdiepen en ten volle willen beleven.

De eerste equipes werden gevormd rond een priester, Henri Caffarel. Sindsdien wordt elke equipe bijgestaan door een geestelijk begeleider, indien mogelijk een priester.

'Les Equipes Notre-Dame' werken aan de **huwelijksspiritualiteit**: elk koppel wordt aangemoedigd om samen te bidden, om samen het woord van God te beluisteren, op bezinning te gaan en hun leven en engagement als christen te verdiepen.

De koppels komen elke maand samen met hun equipe om een thema uit diepen, ervaringen uit te wisselen en elkaar spiritueel te steunen.

Ongeveer **2.200** leden
1.100 koppels,
verdeeld over **220** equipes.

Gezinspastoraal in Franstalig België

De **diocesane diensten 'Couples et familles'** ondersteunen mensen in hun relationeel, affectief en familiaal leven, zodat ze hun plaats kunnen vinden in de Kerk en in de wereld van vandaag. Ze proberen hen in de verschillende etappes van het leven bij te staan en hebben een bijzonder oog voor mensen die getekend zijn door mislukking en kwetsuren.

De diensten zijn actief in de **huwelijksvoorbereiding**. In Waals-Brabant bijvoorbeeld zijn er 70 koppels die verloofden op weg helpen met de voorbereiding van hun kerkelijk huwelijk. Daarnaast is er een aanbod voor gehuwden met activiteiten rond het leven als koppel, als ouders en binnen het gezin.

Tot slot is er een aanbod voor koppels en families die het moeilijker hebben, met aandacht voor echtgescheidenen en hertrouwen. 'Le Chêne de Mambré' is een **gespecialiseerd begeleidingscentrum**, waar familie- en relatietherapeuten werken met koppels en families met problemen.

10 betaalde medewerkers

300 vrijwilligers

4.500 deelnemers

8

**Nabij ...
werknemers**

Nabij werknemers

Beweging.net : zingevingswerking

Het verhaal van Jezus en de humaniserende kracht van het Evangelie vormen het kompas van de zingevingswerking. Samen met inspiratiebronnen zoals de encyciek **'Rerum Novarum'**, figuren zoals kardinaal Jozef Cardijn en zuster Jeanne Devos, de mensenrechten en diverse levensbeschouwingen oriënteren en sturen ze de activiteiten en keuzes. Uit deze inspiratiebronnen borrelen waarden op als 'solidariteit', 'dienstbaarheid', 'rechtvaardigheid', 'respect voor de waardigheid van ieder medemens' en 'zorg voor onze planeet en voor de volgende generaties'.

De christelijke inspiratie weerklinkt op zingeving- en vormingsdagen, in voordrachten en debatten, bij de Rerum Novarumvieringen en bij de bespreking van ethische vraagstukken.

Naar aanleiding van 125 jaar Rerum Novarum maakte de zingevingsdienst de kortfilm 'De wereld is van iedereen', met bijhorende werkvormen en een lesprogramma voor de derde graad katholiek onderwijs.

De kortfilm 'Waar is de zin gebleven?' (2019) – met bijhorende publicatie en verwerkingsvormen – ging dieper in op de inspiratie en motivatie bij medewerkers van beweging.net en partners.

Omkadering:
een nationale zingevingscoördinator (priester Tony De Jans), zingevingscoördinatoren uit enkele regio's/provincies van beweging.net en zingevingscoördinatoren bij de aangesloten organisaties.

Nationale luchthaven

Aalmoezeniersdienst:

1 priester

6 vrijwilligers

**“Passagiers, asielzoekers,
daklozen en 20.000 werknemers:
als aalmoezenier
op de luchthaven
ben ik er voor allen”**

Voor ik priester werd, studeerde ik economie. Hier op de luchthaven komen mijn beide opleidingen tot hun recht. Ik ben er immers niet alleen voor de reizigers, maar evengoed voor de ongeveer 20.000 mensen die hier werken. Ik probeer er voor hen te zijn in moeilijke professionele momenten (werklust, woede van passagiers ...) en in rouw en verlies, zoals bij het overlijden van een collega. En niet te vergeten: bij de verwerking van de aanslagen van maart 2016, want dat is nooit afgerond ...

En dan de passagiers: als priester kan ik hier mensen ontmoeten in het gevoeligste van hun leven, op de grens tussen aankomen en vertrekken. Soms gaat het om mensen die hun vliegtuig missen, met alle emoties die dat oproept. Maar ik ben er ook voor bedevaarders uit Afrikaanse landen, op weg naar Lourdes of het Heilig Land, of voor Belgische religieuzen die terugkeren naar hun missie in Afrika: voor hen ben ik vaak de laatste priester die ze hier ontmoeten.

Af en toe begeleid ik ook families die in het buitenland overledenen gaan ophalen, zoals de ouders na het busongeluk in Sierre. In het repatriëringscentrum 127bis bezoek ik de uitgeprocedeerde asielzoekers en in het transitcentrum Caricole de personen die wachten op een beslissing over hun asielaanvraag. Een laatste bijzondere doelgroep zijn de daklozen die op de luchthaven en parkings verblijven. In de winter komen ongeveer 120 mensen naar hier voor warmte, licht en elektriciteit. Zij krijgen ook kleren die onze vrijwilligers triëren uit de bagage die achterblijft op de luchthaven.

Michel Gaillard
Luchthavenaalmoezenier

Nabij gevangenen

Aalmoezeniers in de gevangnissen

38 betaalde medewerkers: 24,5 vte
(21 mannen, 17 vrouwen)

64 vrijwilligers:
39 mannen, 25 vrouwen

Het **Centrum voor Religie, Ethiek en Detentie** is ontstaan als een samenwerkingsverband tussen de katholieke aalmoezeniersdienst, het Leuvens Instituut voor Criminologie en de Faculteit voor Theologie en Religiewetenschappen aan de KU Leuven. Het wil mensen (ongeacht hun levensbeschouwelijke overtuiging) samenbrengen rond de thema's levensbeschouwing en gevangenis. Het centrum stimuleert onderzoek, informeert beleidsmakers en doet mee aan het publieke debat over misdaad en straf, vanuit de concrete ervaringen van geestelijke verzorgers en vanuit het wetenschappelijk onderzoek.

Tralies uit de weg

Wat? Gespreksgroepen van vrijwilligers en gedetineerden.

Waarom? Verbondenheid creëren tussen mensen binnen en buiten de muren; levensverhalen delen en beluisteren; **gedetineerden nabij zijn en bemoedigen**; aandacht hebben voor een door de samenleving vaak vergeten groep; vooroordelen wegnemen bij vrijwilligers. Tijdens de bijeenkomsten ervaren deelnemers dat het leven van zowel gedetineerden als vrijwilligers vaak heel complex kan zijn en dat de samenleving niet zomaar bestaat uit ofwel 'goede', ofwel 'kwade' mensen.

Waar? In de gevangnissen van Brugge, Ruiselede, Ieper, Mechelen, Leuven-Centraal, Merksplas.

Aantal deelnemers in 2019:

134 vrijwilligers en evenveel gedetineerden.

Thuisfront

Thuisfront richt zich vooral op de familieleden of vrienden van de gedetineerden. In het bisdom Brugge organiseert Thuisfront zesmaal per jaar (begin schooljaar, Allerheiligen/Allerzielen, Kerstmis, Valentijn, Pasen, vader- of moederdag) een tentactie aan de gevangenispoort van leper en Brugge.

In of voor de tent 'onthalen' vrijwilligers de mensen die op bezoek gaan in de gevangenis. Dit kan vóór het bezoek zijn, maar meestal erna. Zo krijgen de familieleden of vrienden van de gedetineerden de kans om op verhaal te komen.

47 betrokken vrijwilligers

Dit jaarrapport biedt geen exhaustief overzicht van de aalmoezeniersdiensten. Voor een meer volledig beeld verwijzen we naar de andere jaarrapporten.

"Papa is ziek. Zorg dus dat je braaf bent tijdens het bezoek". Dit vertelde een mama aan haar vijfjarig dochtertje voor het bezoek bij haar papa in de gevangenis van Brugge. Voor de mama was dat haar 'verhaal' om niet te hoeven zeggen dat papa in de gevangenis zat. Het maakte voor mij heel duidelijk hoe negatief onze maatschappij vaak kijkt naar mensen die een fout hebben gemaakt. Ze worden snel gereduceerd tot die fout. Hiervoor zijn Tralies uit de Weg en Thuisfront belangrijk. Door de gesprekken in de gevangenis en door het contact met de bezoekers mogen we ervaren dat we allen mensen zijn met gaven en fouten

Filip Carpentier
Permanent diaken
Coördinator Gevangenispastoraal Bisdom Brugge

**Nabij ...
zieken en ouderen**

Nabij zieken en ouderen

In elke fase van het leven wil de Kerk de mensen die dat wensen, nabij zijn en begeleiden. Ze doet dat ook voor ouderen en mensen die lijden en ziek zijn.

In voorzieningen voor zieken, ouderen en mensen met een beperking is de pastorale zorg toevertrouwd aan pastores, gewijd en niet-gewijd. Zij krijgen hun zending van de plaatselijke bisschop.

Zorgpastores werken vanuit een christelijke inspiratie, maar zijn er ook heel uitdrukkelijk voor niet-kerkelijke en niet-christelijke mensen. Binnen de verschillende sectoren waar in ze werkzaam zijn, hebben ze telkens weer aandacht voor de meest kwetsbaren: de (chronisch) zieken, de stervenden, de ouderen, de mensen met dementie, de mensen met een beperking ...

473 benoemde pastores
in zorgvoorzieningen

Voorbeeld:

Pastorale Dienst UZ Leuven

2019: 12 pastores – 6.616 patiëntencontacten

**Zorgpastores werken
vanuit een christelijke inspiratie,
maar zijn er ook voor
niet-kerkelijke en
niet-christelijke mensen.**

Benoemde pastores worden vaak bijgestaan door vrijwilligers. Ook zij bieden een luisterend oor, helpen met het rondbrengen van de communie of staan op andere manieren de zieken, ouderen en mindervaliden bij.

4.524

vrijwilligers in pastorale ploegen in zorgvoorzieningen

Daarnaast zijn in de bisdommen ook tal van vrijwillige ziekenbezoekers actief. Zij werken op parochiaal niveau en bezoeken ouderen en zieken bij hen huis of in de voorziening waar ze verblijven.

9.569

vrijwillige ziekenbezoekers in parochies en pastorale eenheden

Ik ben al 9 jaar pastor in een ziekenhuis. Daarvoor volgde ik een vierjarige opleiding in de pastoraaltheologie. Na al die jaren ben ik nog steeds verwonderd over het grote vertrouwen dat patiënten in ons stellen. Het raakt me diep dat mensen zich bij een pastor heel kwetsbaar opstellen en veel van zichzelf delen.

Ik hoop nog lang zorgpastor te zijn. Daarvoor wil ik me blijven vormen. De opleidingen, vormingen en bezinningen zijn voor mij ook kansen om te groeien in het geloof.

Laurence de Wilde
Pastor in het ziekenhuis 'Le Bois de la Pierre' (Waver)

© Layla Aerts

© Caritas Present

© Vicariaat Waals-Brabant

Pastorale zorg

bij het levenseinde

12 juni 2019

De bisschoppen van België publiceren *Uw hand in mijn hand. Pastorale zorg bij het levenseinde*. Ze willen pastoraal werkenden een hart onder de riem steken en hen aanmoedigen om in elke omstandigheid ouderen, zieken en stervenden bij te staan.

Veel algemene en psychiatrische ziekenhuizen, woonzorgcentra, voorzieningen voor mensen met een handicap ... in ons land zijn gesticht door religieuze congregaties. Zo gaven ze gehoor aan de evangelische oproep om armen, zieken of gekwetsten te helpen en nabij te zijn.

De laatste decennia werd het bestuur van die in oorsprong religieuze voorzieningen steeds meer toevertrouwd aan leken. Vanuit de spirituele traditie van de stichtende congregatie behoudt de christelijke inspiratie er een vooraanstaande plaats en verzorgen zorgpastores er een pastoraal aanbod.

Onze-Lieve-Vrouw van 7 Weeën – Curando

De congregatie O.L.V. van 7 Weeën Ruselede, gesticht in 1688 legt zich doorheen de geschiedenis toe op onderwijs en zieken. In de 20ste eeuw heeft de congregatie **rusthuizen** in Heestert, Dentergem, Ruselede, Beernem en Brugge. De zusters richten in 1991 een afzonderlijke vzw op waar de rusthuizen in ondergebracht worden, de vzw Bejaardenzorg O.L.V. van 7 Weeën Ruselede. De vzw breidt in de loop der jaren uit met nieuwe woonzorgcentra, maar ook met andere dienstverleningen als assistentiewoningen, dagcentra, thuisverpleging enzovoort. In 2015 wordt deze vzw hervormd tot de **vzw Curando**.

De congregatie heeft geen leden meer in het management van Curando. De congregatie is wel aanwezig in de raad van bestuur (3) en in de algemene vergadering (7) van de vzw.

1.114 werknemers (718 vte)

40 zusters

582 vrijwilligers

**Zusters Onze-Lieve-Vrouw
van 7 Weeën vzw**

Pauvres Sœurs van Mons – Providence des malades

De congregatie van de 'Pauvres Sœurs' werd gesticht in 1350.

De **vzw 'Providence des Malades'**, opgericht door de congregatie, is al 100 jaar actief in de sociale sector: in instellingen voor gezondheidszorg, onderwijs en personenzorg in de provincies Henegouwen en Namen. De vzw participeert in de beheersorganen van drie ziekenhuiscentra, met bijhorende crèches en rust- en verzorgingstehuizen. Via de HELHA (Haute Ecole de Louvain en Hainaut) is ze actief in het hoger onderwijs en via het IESCA (Institut d'Enseignement Secondaire Complémentaire Catholique) in het voortgezet beroepsonderwijs.

De omzet van alle instellingen waarin 'Providence des Malades', alleen of in een samenwerkingsverband, aanwezig is, bedraagt meer dan 1 miljard euro. Het aantal werknemers belooft meer dan 10.000 voltijdsequivalenten.

De **vzw CPS (Congrégation des Pauvres Sœurs)** is een aparte vzw, opgericht in 1996.

Ze beheert de activiteiten van de Pauvres Sœurs in Mons: het rust- en verzorgingstehuis van de congregatie, het onthaal- en dagcentrum en de serviceflats. De vzw nam ook het initiatief voor de creatie van meerdere sociale woningen.

105 (80 vte) werknemers

40 vrijwilligers

Zusters Franciscanessen van Notre-Dame des Anges – Kliniek Notre-Dame des Anges

Deze franciscaanse congregatie voor apostolisch leven werd op vraag van kardinaal Mercier in 1926 gesticht in Luik. De zusters liggen aan de oorsprong van een ziekenhuis dat zich specialiseerde in mentale aandoeningen. In de loop van de 20ste eeuw komen de congregatie en het **psychiatrische ziekenhuis** samen tot bloei.

Huidige rol van de congregatie in het beheer van het ziekenhuis: de overste maakt deel uit van het directiecomité, drie zusters zetelen in de raad van bestuur en drie andere zusters in de algemene vergadering.

206,01 vte werknemers

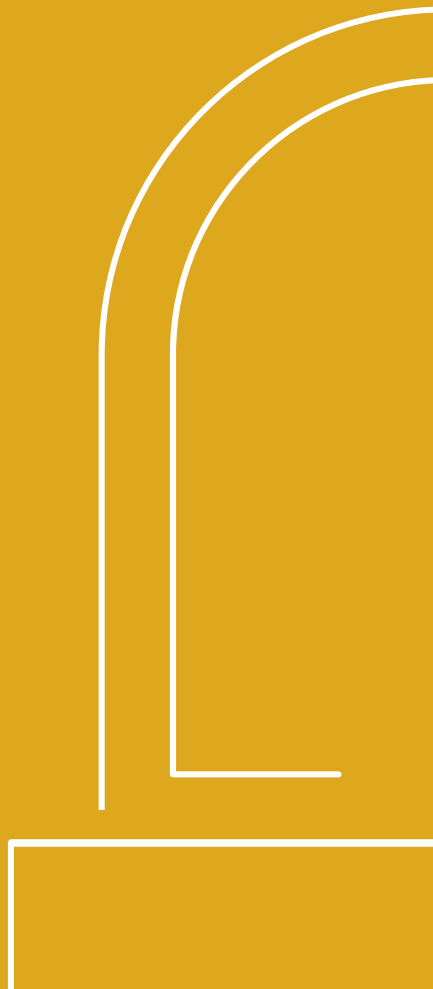
Opnames: **1.204** patiënten

Dit jaarrapport biedt geen exhaustief overzicht van het werk van zorgpastores en van de congregaties die actief zijn in de zorgsector. Voor een meer volledig beeld verwijzen we naar de andere jaarrapporten.

**Nabij ...
in afscheid en rouw**

Nabij ... in afscheid en rouw

In elke fase van het leven wil de Kerk de mensen die dat wensen, nabij zijn en begeleiden.
Ze doet dat ook voor mensen die een dierbare verloren.

Bij een overlijden bezoekt de voorganger of iemand van de pastorale ploeg de familie om hen bij te staan en samen met hen de uitvaart voor te bereiden.

44.920 kerkelijke uitvaarten
41,3 % van de overlijdens

Niet in alle kerkelijke uitvaarten gaat een priester of diaken voor.

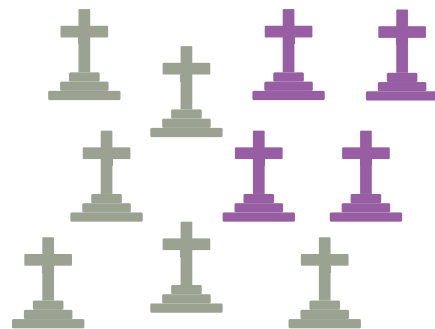
In veel bisdommen verzorgen gevormde leken de uitvaartliturgie.

Ze volgen daartoe een speciale opleiding.

In Vlaams-Brabant en Mechelen volgden sinds 2007

370 personen de **opleiding 'Voorganger in uitvaartliturgie'**

Het bisdom Luik heeft sinds een 15-tal jaar een speciale vormingscyclus. Die bestaat uit 7 bijeenkomsten en stage van zes maanden. Vandaag zijn er verspreid over het bisdom ongeveer 150 leken die deze vorm van pastoraal ter harte nemen. 107 van hen gaan regelmatig voor in uitvaarten. Sommigen doen dat samen met een priester of diaken, anderen met andere leken.

Christelijke begeleiding in crematoria

Ook bij uitvaarten in een crematorium kan er een tussenkomst zijn van een priester, diaken of leek.

Bisdom Gent

Dienst Christelijke Begeleiding:

12 vrijwilligers en 1 coördinator (halftijds vrijgesteld door het bisdom)

Crematoria van Lochristi, Aalst en Sint-Niklaas

4.026 uitvaarten in 2019

811 of **20 %** werden mee begeleid door een katholieke uitvaartbegeleider.

LOCHRISTI

2.223 uitvaarten. **23 %** of 517 werden mee begeleid door een katholieke uitvaartbegeleider.

AALST

1.016 uitvaarten. **18 %** of 187 werden mee begeleid door een katholieke uitvaartbegeleider.

SINT-NIKLAAS

787 uitvaarten. **13 %** of 107 werden mee begeleid door een katholieke uitvaartbegeleider.

Crematorium Ukkel

5.033 crematies waarvan er **4.637** werden voorafgegaan (of gevolgd) door een religieuze of burgerlijke ceremonie.

De katholieke begeleiding in het crematorium bestaat uit **4 personen** en verzorgde **1.372 diensten of 29,6 %**.

Crematorium Ciney

2.457 uitvaarten, waarvan **12 % of 299** werden voorgedaan door iemand van de pastorale ploeg.

Drie dagen per week ben ik van dienst in het crematorium. Als families erom vragen, verzorg ik in de uitvaarten het gebedsge-deelte. Soms lees ik een stukje voor uit het boek Job, waar de waaromvragen over lijden en dood luid klinken. Dan laat ik mijn bidden aansluiten bij het gebed dat we daar horen. Soms bid ik samen met de aanwezigen het Onzevader. En dan kan het gebeuren dat er amper wordt meegebeden. En toch: altijd andere levensverhalen, maar steeds diezelfde God van leven

Gert Braspenning
Dienst Christelijke Begeleiding, bisdom Gent

priesters seminaristen
diakens ZUSTERS
EUCHARISTIE KERK parochies
religieuzen LEKEN
ORGANISATIE MEDIA
vrijwilligers MEDIA bisschoppen
bisdommen RELIGIEUZEN
media PATRIMONIUM paters
wijdingen leken KERKGEBOUWEN
BROEDERS

PAROCHIES

op weg naar grotere amenwerkingsverbanden

Alle bisdommen werken aan grotere pastorale samenwerkingsverbanden.

Eind 2019 waren **348 pastorale eenheden** opgericht (streefdoel voor heel België: 527).

In 2019 werden
40 parochies
opgeheven

3.732
parochies

141.054
vrijwilligers in de parochies

Actie en inzet

Veel parochies hebben **grotere of kleinere projecten voor hulpbehoevenden**, kwetsbare kinderen, dak- en thuislozen ...

In België zijn
meer dan 2.000
parochiale initiatieven.

Binnen de groep vrijwilligers zijn er leken die van de bisschop een mandaat kregen om mee te werken in het bisdom, bijvoorbeeld om voor te gaan in gebedsdiensten, om uitvaarten te begeleiden in kerken of crematoria (zie ook pagina 89) of de goede werking van de pastorale samenwerkingsverbanden te verzekeren.

© Luk Vanmaercke

2.136

leken (niet gewijd)
met een mandaat

© Marieke VanderSchaege

Leken met een pastorale benoeming

1.038

leken (niet gewijd) benoemd door de bisschop die meewerken in de parochies en pastorale eenheden

473

leken (niet gewijd) benoemd door de bisschop in de caritatieve sector (ziekenhuizen, rvt's, voorzieningen voor mensen met een beperking)

318

leken (niet gewijd) benoemd door de bisschop in de diensten van het bisdom

190

leken in de opleiding pastoraal werk

Werknemers van de bisdommen en het interdiocesaan centrum

241 (178,3 vte)

142 vrouwen

99 mannen

© Christa Ramboer

Priesters

4 priesterwijdingen in 2019

7 ambtsverlatingen van diocesane priesters in 2019

484 priesters uit andere (voornamelijk buitenlandse) bisdommen die meewerken in de Belgische parochies

Nieuwe bisschop Namen

30 juni 2019

Mgr. Pierre Warin (71) wordt de 31ste bisschop van het bisdom Namen, dat de provincies Namen en Luxemburg omvat.

2.167 diocesane priesters

27%

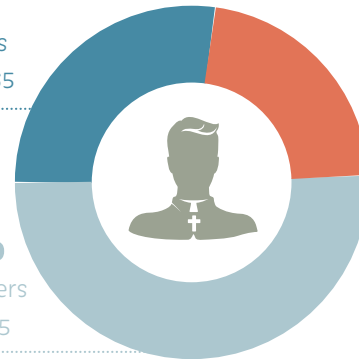
584 priesters
jonger dan 65

20,3%

440 priesters
tussen 65 en 75

52,7%

1.143 priesters
ouder dan 75

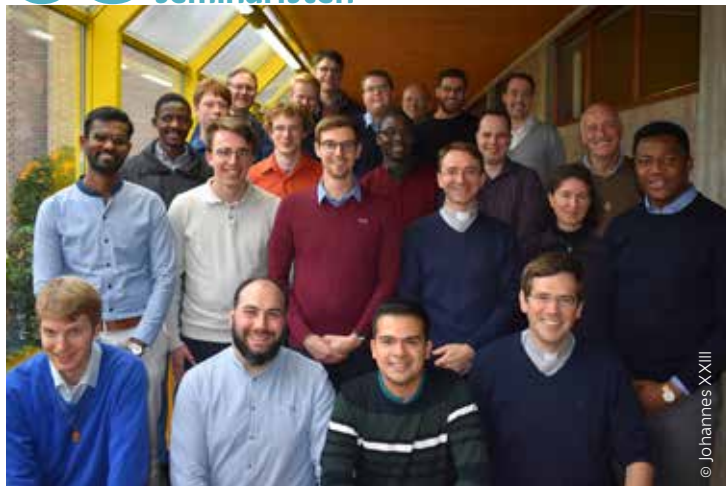

Van de 2.167 diocesane priesters zijn er **1.114** die een opdracht hebben van de bisschop (canonieke benoeming).

1.910 priesters-religieuzen

349 priesters-religieuzen die meewerken in de parochies

68 seminaristen

Overlijden kardinaal Danneels
14 maart 2019

Op 14 maart overlijdt kardinaal Godfried Danneels (85). Van 1979 tot 2010 was hij aartsbisschop van Mechelen-Brussel en voorzitter van de Bisschoppenconferentie. Hij wordt op 22 maart begraven in de Sint-Romboutskathedraal (Mechelen).

Deelname eucharistie

derde zondag van oktober: **241.029**

kerstavond en -dag: **551.134**

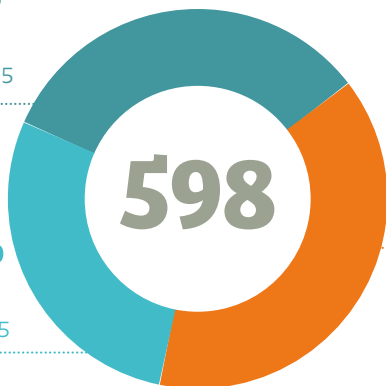
Permanente diakens

31,5%

188 diakens
jonger dan 65

29,4%

176 diakens
ouder dan 75

8 diakenwijdingen in 2019
32 diakens in opleiding

39,1%

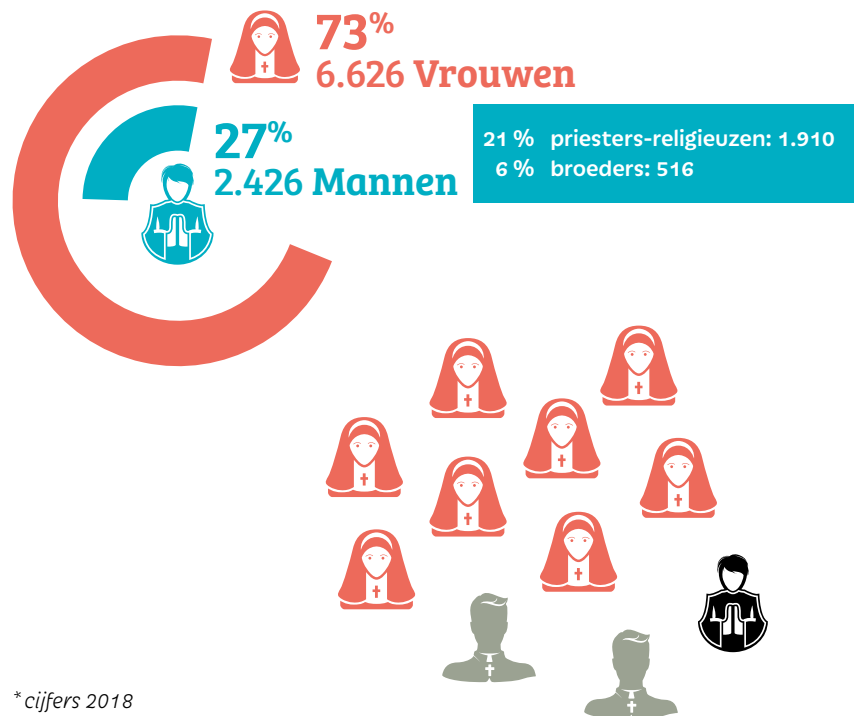
234 diakens
tussen 65 en 75

Ambtsverlatingen
van diakens in 2019: 1

9.052
religieuzen
in België *

RELIGIEUZEN

* cijfers 2018

De kans van je leven

3-5 mei 2019

Zeven zustercongregaties zetten hun deuren open. Jongen vrouwen kunnen in de kloosters ontdekken of het religieuze leven iets voor hen zou zijn.

46 gewijde vrouwen

Een gewijde vrouw heeft een roeping binnen de Kerk, maar ze is geen zuster en woont niet in een klooster.

Zij wordt door de bisschop volgens een speciale ritus (de zgn. maagdenwijding) aan God toegewijd, waarbij ze belooft celbatair te leven. Sommigen zetten hun gewone beroepsbezigheden voort, anderen nemen een taak op in de Kerk.

Als gewijde vrouw ben ik Christus' bruid: zijn volgeling, zuster en vriendin, maar ook degene die altijd aan zijn zijde staat. Dat probeer ik te doen als leerkracht, maar je vindt in onze orde ook dokters en musicologen. Het is vaak een flinke evenwichtsoefening om het gebed de eerste plaats te geven, dagelijks een eucharistie te vinden die niet samenvalt met werk of vergaderingen en tussendoor ook iedere oproep tot zorg voor de naaste op te merken.

Sarah-Immanuel Prové

40 jaar Tibériade

28 april 2019

© Fraternite de Tibériade

De fraterniteit van Tibériade in Lavaux-Sainte-Anne viert haar 40ste verjaardag. Gesticht in 1979, telt de gemeenschap intussen een dertigtal broeders en een tiental zusters.

**Wat alle religieuzen
verbindt, is de liefde
voor Christus en zijn
Evangelie.**

SEKSUEEL MISBRUIK

Synthesrapport seksueel misbruik

12 februari 2019

De Belgische bisschoppen publiceren een
synthesrapport over de aanpak van seksueel
misbruik in de Kerk.

68 meldingen bij de opvangpunten in de periode 2018-2019

- 46 uit het Nederlandse taalgebied
- 5 uit het aartsbisdom Mechelen-Brussel
- 17 uit Wallonië

56 (of 84 %) van de slachtoffers is op het moment van de melding ouder dan 40 jaar en 25 (of 37 %) ouder dan 60 jaar.

Drie slachtoffers zijn op het moment van de melding jonger dan 18 jaar en één tussen 18 en 20 jaar. Zeven slachtoffers vallen op het moment van de melding in de categorie 20-40 jaar.

Twee derde van de slachtoffers (44) is mannelijk en 24 vrouwelijk. De daders zijn op één na allen mannen.

52 (of 76 %) van de slachtoffers was jonger dan 18 jaar op het ogenblik van de feiten en 8 jonger dan 10 jaar.

49 (of 73 %) van de gemelde feiten hebben zich meer dan 30 jaar geleden voorgedaan en 32 (of 47 %) meer dan 40 jaar geleden. Twaalf feiten dateren van de laatste 20 jaar.

27 (of 40 %) van de daders waren overleden op het moment van de melding. De leeftijd van de andere daders is op het moment van de melding: 3 jonger dan 40 jaar, 10 tussen 40 en 60 jaar en 17 boven de 60 jaar. 11 daders zijn niet duidelijk te identificeren.

In 22 gevallen deden de feiten zich voor in een school en 16 in de context van een parochie. Eén situatie deed zich voor in de sector van de zorgverlening en 1 in een jeugdbeweging. Achttien slachtoffers melden andere diverse contexten.

In 60 dossiers was er een financiële compensatie. 9 dossiers werden doorverwezen naar justitie omdat de verjaring van de feiten niet duidelijk is of omdat de nog levende dader nog een probleem zou kunnen vormen.

Dit jaarrapport biedt geen exhaustief overzicht van de opvolging van het seksueel misbruik in de Kerk. Voor een meer volledig beeld verwijzen we naar de andere jaarrapporten.

Gedragscode

26 juni 2019

De katholieke Kerk publiceert een deontologische code voor medewerkers. Die geldt voor iedereen die in de Kerk, zowel ambtshalve als vrijwillig, werkt met kwetsbare volwassenen, jongeren en kinderen.

Katholieke media

Cathobel

48.000

unieke bezoekers / maand

Dimanche

73.900

lezers / week

Cathobel & Dimanche

12 betaalde medewerkers

12 vrijwilligers

Kerknet

170.000 unieke bezoekers
/ maand
5 betaalde medewerkers
250 vrijwilligers

2019:

Opstart van
'Kerknet-academie' in
samenwerking met CCV:
onlinevorming over
spirituele meesters
(2.740 inschrijvingen)

**KERK
& leven**

Kerk & leven

400.000 lezers / week
61 betaalde medewerkers
duizenden vrijwilligers

Christelijk opinieweekblad III Geloofwaardig
TERTIO

Tertio

20.000 lezers / week
8 betaalde medewerkers
39 freelancers

Tertio 1.000

10 april 2019

De redactie van Tertio is fier:
na 19 jaar staat de teller van het christelijke opinieweekblad
op duizend edities.

Christelijk opinieweekblad III Geloofwaardig
TERTIO

RCF via DAB+ : 1RCF

4 november 2019

© Vicariat Brussel

RCF kan vanaf nu overal in België beluisterd worden via DAB+.

rtbf

'Il était une foi' (RTBF)

radio : 25.000 luisteraars
/uitzending

TV : 35.000 kijkers
/uitzending

tv- en radiomissen:
200.000 kijkers
en luisteraars

RCF - Radios locales

**(Bruxelles, Liège,
Bastogne, Namur)**

322.721 luisteraars /dag
7 betaalde medewerkers
175 vrijwilligers

1RCF (DAB+)

105.000 luisteraars /dag
1 betaalde medewerker
35 vrijwilligers

VRT

tv-mis: 48.000 kijkers

Eurovisiemis: 46.000 kijkers

Urbi & orbi: 130.000 kijkers

KTO (België)

150.000 kijkers/dag

1 betaalde medewerker

20 vrijwilligers

2019: 20 jaar KTO

Radio Maria

100.000 luisteraars/dag

7 betaalde medewerkers

128 vrijwilligers

Toekomst en betekenis kerkgebouwen

27 juni 2019

© Wikimedia Commons

In een nieuwe verklaring schetsen de bisschoppen de klijlijnen voor een beleid inzake de (her)bestemming van de parochiekerken.

PATRIMONIUM

Beschermde kerken

Van de parochiekerken in Vlaanderen is

39 % volledig beschermd als monument

15 % is gedeeltelijk beschermd (vb. toren of koor)

46 % is niet beschermd.

Bijna alle kerken komen voor op de inventaris van het onroerend erfgoed.

In 2019 werden
26 kerkgebouwen
onttrokken
aan de eredienst

Daarvan werden er 2 gegeven
aan andere christelijke erediensten.

Het CRKC (Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur) en het CIPAR (Centre Interdiocésain du Patrimoine et des Arts Religieux) zijn de expertisecentra die werden opgericht om het religieus erfgoed te behouden, te beheren en te valoriseren.

Kerkenbeleidsplannen

Om in aanmerking te komen voor subsidies voor de restauratie van beschermde en niet-beschermde kerken moeten kerk- en gemeentebesturen een kerkenbeleidsplan (of langetermijnvisie op de gebouwen van de eredienst) kunnen voorleggen. Geïnteresseerde besturen kunnen hiervoor gebruik maken van de expertise van het CRKC.

Stand van zaken in 2019: **van de 300 gemeenten zijn er ongeveer 185 die een kerkenbeleidsplan hebben** dat goedgekeurd is door de gemeente en de bisschop en ontvankelijk verklaard is door het agentschap onroerend erfgoed.

PARCUM

Onderdeel van CRKC - erkend museum en expertisecentrum voor religieuze kunst en cultuur.

Thematentoonstellingen op het kruispunt van religie, kunst en cultuur – expositie van nooit eerder getoond erfgoed uit kerken, abdijen en kloosters.

2019:

3 expo's

11.200 bezoekers

245 rondleidingen

Expertisecentrum

PARCUM realiseerde in 2019 18 erfgoedinventarissen in opdracht van kerkbesturen (11) en kloostergemeenschappen (7).

De depotcollectie bestaat uit ca. 5.300 inventarisnummers.

16 medewerkers

CIPAR

Expertisecentrum ter ondersteuning van de kerkfabrieken en de diocesane diensten voor patrimonium voor het beheer van het religieuze patrimonium

Opdrachten:

1. **Sensibiliseren:** CIPAR organiseert sensibiliseringscampagnes over artistiek en religieus patrimonium.
2. **Inventariseren:** CIPAR ondersteunt kerkfabrieken bij het inventariseren van het roerend patrimonium. CIPAR wil een algemeen beeld krijgen van het roerend patrimonium van kerken, van waar en in welke staat het zich bevindt. Op dit moment zijn 623 inventarissen in de maak.
3. **Conserveren:** CIPAR geeft advies en reikt procedures en good practices aan aan verantwoordelijken in de parochies voor het bewaren van erfgoed ter plekke of in een diocesaan depot.
4. **Beveiligen:** Soms wordt erfgoed slecht onderhouden, verloren of gestolen. CIPAR geeft praktische aanbevelingen voor de beveiliging.

5. **Vormen:** CIPAR organiseert vormingsdagen en -cycli voor leden van kerkfabrieken, pastores en liefhebbers van religieus patrimonium. De vormingen gaan zowel over de praktische aspecten van inventarisatie of conservatie als over brede thema's zoals de geschiedenis van de christelijke kunst.

Betaalde medewerkers: 1 vte

Bijgestaan door groepen vrijwilligers

© Erna Nevejan